

ONDERWIJS-CANON-CULTUUR

Dunnere school- boeken en dikkere leraren?



Op 6 december j.l. streek circus – Van Oostrom neer in Amsterdam. In de prachtige omgeving van de Singelkerk had de Boekmanstichting een debat georganiseerd met als thema 'Onderwijs-canon-cultuur'. De sprekers en het overgrote deel van de genodigden kwamen uit de kunst- en cultuursector. Het onderwijsveld was nauwelijks vertegenwoordigd, maar speelde toch de hoofdrol.

De rol van OC&W

Maria van der Hoeven werd tijdens dit debat vertegenwoordigd door Jan Jaap Knol, een van haar ambtenaren. Veel aanwezigen wilden graag weten hoe de canon in praktijk gebracht moet worden. Volgens de minister moet de canon een handvat vormen, hij is voor de scholen geen voorgeschreven lesinhoud. Wel vraagt het ministerie van de docenten in de cultuurvakken (met een beroep op hun professionaliteit) de canon in hun lessen in te passen. Leerkrachten worden opgeroepen het ministerie te laten weten hoe zij over de canon denken, welke risico's en mogelijkheden zij zien, welke kansen hij biedt.

De musea

Peter Sigmond, directeur collectie van het Rijksmuseum, dat zich al 'Nationaal Museum voor Kunst en Geschiedenis' noemt, wees erop dat het niet alleen gaat om een geschiedenis canon, maar om een canon van cultureel erfgoed, met uiteraard een sterke nadruk op Nederland. Aan de overheid vraagt hij museumbezoek in de curricula op te nemen. In de nieuwe inrichting van de collectie zal het museum De Rooij volgen en combineren met de canon.

Volgens Cees Hageman, van Erfgoed Actueel, moet de algemene Nederlandse canon aangevuld worden met een lokale canon.

Tussen de sprekers door volgden korte 'commercial

breaks'. Anton Korteweg van het Letterkundig Museum deelde ons mee dat zijn museum bezig is met een top-100 van Nederlandse en Vlaamse auteurs (die wel overleden moesten zijn om in zijn canon te komen) en vertelde Ireen van Ditshuizen dat zij samen met Geert Mak werkt aan een dvd met regionale invullingen van de canon. Door het Fotografiemuseum werd gevraagd om een 51e venster, voor eigentijdse kunstenaars en werd er opgemerkt dat de muziek (zowel oud als nieuw) volledig ontbreekt.

Kritiek

En toen kwam Maarten Doorman, hoogleraar kunst-critiek in Amsterdam. Hij relativeerde het belang van de canon: deze speelt geen rol in de formatie. De canonopstellers maken op hem een Don Quichot-achtige indruk. Hij verweet Van der Hoeven verder afzijdig te blijven. Volgens hem was dit niet louter bestuurlijke lafheid, maar past het in de trend. Hij gaf als voorbeeld de eindterm voor Engelse literatuur: een zes vwo-er hoeft maar drie boeken te lezen, eventueel in vertaling en 'bij voorkeur' geen jeugdliteratuur. Dergelijke slappe eisen passen niet bij een diploma dat toegang biedt tot een universiteit. De docent mag niet weglopen voor zijn verantwoordelijkheid in het soms dwingend opleggen van de leerstof. Voor politici geldt dat ook: zij worden gekozen om iets te doen,



niet om afzijdig te blijven.

Daarop moest de aanwezige ambtenaar natuurlijk wel reageren: volgens hem was er wel degelijk flink geïnvesteerd in cultuuronderwijs (22 miljoen euro) en was het lespakket al zwaar genoeg. Hij miste wel de inbreng van de leraren zelf.

Elegant eclecticisme

Frits Van Oostrom begon zijn afsluitend betoog met een verdediging van Van der Hoeven. Hij had een goed gevoel gekregen van de manier waarop de canon was ontvangen. Hij voelt zich als iemand die tussen Kerst en Nieuwjaar de deuren langs gaat met de boodschap 'de bezorger van de canon wenst u prettige feestdagen.' Van der Hoeven heeft het proces in gang gezet, maar, en daarin gaf hij Doorman gelijk, het zou prettiger zijn als ze er wat pittiger achterheen zat om ervoor te zorgen dat het ook echt wat wordt.

De signalen uit het onderwijsveld zijn bemoedigend. *Het Klokhuis* gaat 50 uitzendingen maken over de canon. De canondiscussie is begonnen als een probleem ('ze weten niks meer') maar is nu meer een kans geworden: een soort kampvuur waar iedereen die met cultuuroverdracht te maken heeft omheen kan gaan zitten. Maar dit mag niet leiden tot een overladen programma, Van Oostrom is voor 'dunnere schoolboeken en dikkere leraren.' Deze opvatting verklaarde voor hem de geringe weerklank die hij had ondervonden bij de educatieve uitgeverijen. Die kunnen minder verdienen aan dunne dan aan dikke boeken. Het gaat ook niet om iets volkomen nieuws, vrijwel alle onderdelen van de canon staan al in de schoolboekjes. Maar die stof is aangekoekt, onherkenbaar geworden. Er moet weer teruggegaan worden naar de kern, back to basics.

Van OC&W verwacht Van Oostrom iets meer 'drive'. Voor staatspedagogiek is hij niet bang. Als de veelgeroemde vrijheid van onderwijs verwordt tot een 'je zoekt het maar uit' boodschap aan de docenten, dan is dat

ook niet goed.

De kunstsector moet samenwerken bij het vormgeven van de canon. Maar er zijn wel erg véél instellingen die zich met kunst en cultuur bezighouden. Daardoor vervallen die gauw in het narcisme van de kleine verschillen. En dan ligt het gevaar op de loer dat de canon verwordt tot een 'weeshuis van liefdesbaby's': mooie initiatieven en projectjes waar niemand wat mee doet.

Over onderwijs, maar zonder leraren

De Boekmanstichting bood een goed platform voor de vele culturele instellingen en organisaties die allemaal hun eigen eieren in het canonmandje kwijt kunnen. Vrijwel iedere spreker wees daarbij op het belang van een goede implementatie in het onderwijs. Maar waar waren die onderwijzers? Vakdidactiek, en zeker de didactiek van geschiedenis, is een echt vak, met echte deskundigen. Die zouden als spreekbuis voor 'het veld' hun mening over de inpassing van de canon in het curriculum wel wat meer naar buiten mogen brengen.

Maar toch viel op dat de sfeer van het debat veel positiever was tegenover het werk van de Commissie Van Oostrom dan in het debat met uitsluitend historici. Het gaat natuurlijk ook niet alleen om een geschiedenis canon. Misschien ligt hier een platform om tot zinvolle vormen van vakintegratie te komen, waarbij de waarde van het vak geschiedenis op een moderne en aanvaardbare manier in een veranderend curriculum kan worden ingepast.

FOKKE & SUKKE KIJKEN TERUG

ALS WE ÉÉN DING
GELEERD HEBBEN
VAN SREBRENICA...

...DAN IS HET
HOE JE 'T UIT-
SPREEKT.



RGVT